

УДК 342.951:614.2:616.89

DOI [https://doi.org/10.32782/2304-1587/2025-27-1\(40\)-1](https://doi.org/10.32782/2304-1587/2025-27-1(40)-1)

СУБ'ЄКТИ ІНФОРМАЦІЙНО-ПРАВОВОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ОХОРОНИ ОСІБ, ЩО СТРАЖДАЮТЬ НА ПСИХІЧНІ РОЗЛАДИ

Бондарчук Юлія Василівна

аспірантка кафедри конституційного і адміністративного права,

Державне некомерційне підприємство «Державний університет «Київський авіаційний інститут»

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-4485-5401>

У статті досліджено теоретико-правові та організаційні аспекти функціонування системи суб'єктів інформаційно-правового забезпечення охорони осіб з психічними розладами. Проаналізовано наукові підходи до визначення поняття «суб'єкти інформаційного права» та обґрунтовано авторську позицію щодо їх сутнісних характеристик. Визначено багаторівневу структуру системи суб'єктів, яка охоплює загальнодержавний, інституційний, науково-методологічний, громадський та технологічний рівні. Схарактеризовано специфіку діяльності та повноваження суб'єктів кожного рівня у рамках забезпечення прав осіб з психічними розладами.

Встановлено особливості взаємодії між суб'єктами різних рівнів при наданні психіатричної допомоги. Розкрито роль загальнодержавних суб'єктів у формуванні нормативно-правового підґрунтя та реалізації політики у сфері охорони психічного здоров'я. Досліджено функціональні особливості закладів охорони здоров'я різних форм власності як суб'єктів інституційного рівня. Проаналізовано діяльність науково-дослідних установ у рамках методологічного забезпечення психіатричної допомоги.

Визначено роль громадських організацій у здійсненні контролю за дотриманням прав пацієнтів. Досліджено особливості впровадження електронних систем охорони здоров'я як новітніх суб'єктів інформаційно-правового забезпечення. Окреслено проблемні питання захисту персональних даних пацієнтів психіатричних закладів в умовах цифровізації медичної сфери.

Обґрунтовано необхідність створення єдиного координаційного центру для забезпечення ефективної взаємодії між суб'єктами різних рівнів. Запропоновано напрями вдосконалення системи суб'єктів інформаційно-правового забезпечення охорони осіб з психічними розладами, зокрема через посилення координації, впровадження спеціалізованих механізмів захисту прав пацієнтів та розвиток технологічної інфраструктури.

Ключові слова: суб'єкти інформаційного права, психіатрична допомога, інформаційно-правове забезпечення, охорона психічного здоров'я, електронна система охорони здоров'я, захист персональних даних.

Bondarchuk Yuliia. Subjects of information and legal support for the protection of persons suffering from mental disorders

The article examines the theoretical, legal, and organizational aspects of the functioning of subjects in the information and legal framework for protecting individuals with mental disorders. Scientific approaches to defining "subjects of information law" have been analyzed, and the author's position on their essential characteristics has been substantiated. A multi-level structure of the subject system has been identified, encompassing national, institutional, scientific-methodological, public, and technological levels. The specific activities and powers of subjects at each level have been characterized within the framework of ensuring the rights of individuals with mental disorders.

The peculiarities of interaction between subjects at different levels in the provision of psychiatric care have been established. The role of national-level subjects in forming the legal foundation and implementing mental health care policies has been revealed. The functional characteristics of healthcare institutions of various forms of ownership as institutional-level subjects have been investigated. The activities of research institutions within the methodological framework of psychiatric care have been analyzed.

The role of non-governmental organizations in monitoring patient rights compliance has been determined. The implementation features of electronic healthcare systems as novel subjects of information and legal support have been examined. Problematic issues regarding the protection of personal data of psychiatric facility patients in the context of healthcare digitalization have been outlined.

The necessity of establishing a unified coordination center to ensure effective interaction between subjects at different levels has been substantiated. Directions for improving the system of subjects in the information and legal framework for protecting individuals with mental disorders have been proposed, particularly through enhanced coordination, implementation of specialized patient rights protection mechanisms, and development of technological infrastructure.

Key words: subjects of information law, psychiatric care, information and legal support, mental health protection, electronic healthcare system, personal data protection.

Вступ. Розвиток інформаційного суспільства та стрімка цифровізація медичної сфери створюють нові виклики для системи охорони психічного здоров'я, зумовлюючи необхідність переосмислення теоретико-правових засад визначення суб'єктів інформаційно-правового забезпечення. Особливої актуальності набуває проблема захисту прав пацієнтів психіатричних закладів в умовах впровадження електронних

медичних систем та розширення можливостей обміну конфіденційною інформацією. Фундаментальні дослідження правової природи суб'єктів інформаційних правовідносин у сфері охорони психічного здоров'я потребують комплексного підходу, що враховує як традиційні концепції інформаційного права, так і специфіку медико-правових аспектів надання психіатричної допомоги. Трансформація системи охорони здоров'я та впровадження інноваційних технологій обробки медичних даних створюють передумови для формування нових категорій суб'єктів інформаційно-правового забезпечення, що потребує відповідного теоретичного обґрунтування та нормативного закріплення.

Матеріали та методи. Емпіричну базу дослідження склали нормативно-правові акти України, що регулюють інформаційні відносини у сфері охорони здоров'я, наукові праці вітчизняних та зарубіжних вчених з проблематики інформаційного права та медичного права, зокрема роботи А. Марущака, І. Сопілко, С. Стеценка, а також аналітичні матеріали щодо впровадження електронних медичних систем.

У процесі дослідження були використані загальнонаукові методи (аналіз, синтез, індукція, дедукція, системний підхід) для визначення сутності та структури системи суб'єктів інформаційно-правового забезпечення. Спеціально-юридичні методи (формально-юридичний, порівняльно-правовий) застосовувались для аналізу нормативно-правової бази та виявлення особливостей правового статусу різних категорій суб'єктів.

Метою дослідження є комплексний аналіз теоретико-правових засад визначення суб'єктів інформаційно-правового забезпечення охорони психічного здоров'я в умовах цифрової трансформації медичної сфери та розробка пропозицій щодо вдосконалення нормативно-правового регулювання їх діяльності.

Результати. Дискусійність наукових поглядів щодо визначення поняття «суб'єкти інформаційного права» демонструє складність та багатогранність досліджуваного феномену. А. Марущак обґрунтовує позицію щодо обов'язковості наявності інформаційної правосуб'єктності як визначальної характеристики учасників інформаційних правовідносин [1]. Протилежний підхід пропонує Т. Рекуненко, звертаючи увагу на кількісний склад учасників та наголошуючи на обов'язковій наявності щонайменше двох сторін інформаційних правовідносин [2, с. 38–39]. Водночас І. Сопілко пропонує розширене тлумачення суб'єктного складу, включаючи до переліку суб'єктів не лише фізичних та юридичних осіб, а й державні утворення [3, с. 68]. О. Яременко відстоює позицію щодо пріоритетності державних органів як суб'єктів інформаційно-правових відносин [4, с. 161].

На підставі аналізу наукових підходів вважаємо, що суб'єктами інформаційного права є всі учасники суспільних відносин, які мають інформаційну правосуб'єктність та вступають у взаємодію з приводу створення, використання, поширення та захисту інформації, при цьому їх склад не обмежується фізичними та юридичними особами, а включає державні утворення, органи публічної влади та інші інституції, що забезпечує комплексний характер регулювання інформаційних правовідносин.

Законодавче закріплення статусу суб'єктів інформаційних відносин характеризується певною фрагментарністю та потребує систематизації. Стаття 4 Закону України від 02.10.1992 № 2657-ХІІ «Про інформацію» встановлює базовий перелік суб'єктів, включаючи фізичних осіб, юридичних осіб, об'єднання громадян та суб'єктів владних повноважень [5]. Проте правовий статус окремих категорій суб'єктів деталізується в різних нормативно-правових актах, що ускладнює формування єдиного підходу до регулювання інформаційних правовідносин. Стаття 4 Кодексу адміністративного судочинства України від 06.07.2005 року розширює розуміння суб'єктів владних повноважень, включаючи до них не лише органи публічної влади, а й інших суб'єктів при здійсненні публічно-владних управлінських функцій [6]. Така диференціація правового регулювання актуалізує потребу уніфікації та створення єдиної системи правових норм.

Специфіка інформаційних відносин у сфері психіатричної допомоги виявляється через призму медико-правових аспектів та необхідності забезпечення підвищеного захисту прав пацієнтів. У науковій літературі сформувались різні підходи до класифікації суб'єктів медичних правовідносин. С. Стеценко пропонує тричленну систему суб'єктів, виділяючи надавачів, отримувачів та суб'єктів сприяння [7, с. 14]. Натомість І. Пасько обґрунтовує моноцентричну концепцію, визначаючи пацієнта як центрального суб'єкта медичних правовідносин [8]. Р. Стефанчук розвиває функціональний підхід, акцентуючи увагу на меті звернення за медичною допомогою як визначальній характеристиці правового статусу пацієнта [9]. Множинність наукових позицій зумовлює необхідність формування комплексного підходу до визначення особливостей інформаційних правовідносин у сфері психіатричної допомоги.

Трансформація системи інформаційно-правового забезпечення охорони психічного здоров'я потребує переосмислення традиційних підходів до захисту прав пацієнтів. В. Кириченко слушно зауважує, що об'єктом правовідносин виступають блага, на які спрямовані суб'єктивні права та юридичні обов'язки учасників [10]. В умовах цифровізації медичної сфери особливої актуальності набуває проблема забезпечення конфіденційності та захисту персональних даних пацієнтів психіатричних закладів. Впровадження електронних медичних систем створює нові виклики для системи інформаційно-правового забезпечення та потребує розробки інноваційних механізмів захисту прав пацієнтів.

Організаційна будова системи суб'єктів інформаційно-правового забезпечення охорони осіб з психічними розладами представлена складною багатокомпонентною структурою, яка охоплює різні рівні управління та функціональні напрями діяльності. Взаємодія між суб'єктами характеризується поліваріантністю форм співпраці та потребує чіткої координації для досягнення спільної мети – забезпечення інформаційних прав пацієнтів психіатричних закладів.

На загальнодержавному рівні ключову роль відіграє тріада органів влади: Верховна Рада України як суб'єкт законодавчого забезпечення, Міністерство охорони здоров'я України як центральний орган виконавчої влади та Національна служба здоров'я України як спеціалізований регулятор. Парламентський контроль реалізується через діяльність профільного Комітету з питань здоров'я нації, медичної допомоги та медичного страхування, який забезпечує формування законодавчого підґрунтя для розвитку інформаційної інфраструктури у сфері психіатричної допомоги [11]. На думку Н. Орлової та З. Бурик, ефективність діяльності органів державної влади залежить від комплексного підходу до виконання інформаційно-правових завдань, включаючи розвиток електронних послуг та забезпечення інформаційної безпеки [12, с. 236].

Інституційний рівень представлений мережею закладів охорони здоров'я різних форм власності, які безпосередньо надають психіатричну допомогу. Дихотомія державного та приватного секторів у сфері психіатричної допомоги створює конкурентне середовище, яке стимулює впровадження інноваційних підходів до інформаційного забезпечення. Є. Романенко наголошує на важливості налагодження ефективної комунікації між різними суб'єктами для забезпечення належного циркулювання інформації [13]. Водночас існують суттєві відмінності у технологічних можливостях та ресурсному забезпеченні державних і приватних закладів, що впливає на якість інформаційного забезпечення пацієнтів.

Науково-методологічний рівень охоплює діяльність спеціалізованих науково-дослідних установ та експертних організацій. Державна установа «Інститут психіатрії, судово-психіатричної експертизи та моніторингу наркотиків МОЗ України» виконує функції методологічного центру, забезпечуючи розробку інноваційних підходів до організації інформаційного забезпечення психіатричної допомоги [14]. Важливим напрямом діяльності наукових установ є проведення моніторингових досліджень та формування аналітичної бази для прийняття управлінських рішень у сфері охорони психічного здоров'я.

Громадський рівень характеризується активною участю неурядових організацій та професійних асоціацій у формуванні інформаційної політики у сфері психіатричної допомоги. Громадські організації виконують важливу функцію суспільного контролю за дотриманням прав пацієнтів та забезпеченням належного доступу до інформації про можливості отримання психіатричної допомоги. В. Кириченко підкреслює важливість участі громадськості у формуванні та реалізації державної політики у сфері охорони здоров'я [10].

Технологічний рівень інформаційно-правового забезпечення охорони осіб з психічними розладами базується на функціонуванні електронної системи охорони здоров'я (далі – ЕСОЗ) [15]. Нормативним підґрунтям впровадження ЕСОЗ є Закон України від 19.10.2017 № 2168-VIII «Про державні фінансові гарантії медичного обслуговування населення» [16], який визначає засади функціонування електронних медичних систем. На нашу думку, автоматизація процесів збору, обробки та захисту медичної інформації через ЕСОЗ якісно трансформує взаємодію між суб'єктами різних рівнів, проте породжує нові виклики щодо захисту персональних даних в психіатричній сфері. Вважаємо, що специфіка психіатричної допомоги вимагає запровадження посиленних механізмів захисту інформації, включаючи багаторівневу систему кібербезпеки та диференційований доступ до електронних медичних карток. Розробка спеціальних протоколів обміну даними між суб'єктами системи набуває критичного значення з огляду на вразливість осіб з психічними розладами.

Впровадження ЕСОЗ у сфері психіатричної допомоги актуалізує питання комплексного захисту персональних даних пацієнтів. Підтримуємо позицію К. Токаревої щодо необхідності створення спеціалізованого органу державного контролю у сфері охорони здоров'я з реальними механізмами впливу на суб'єктів інформаційних відносин [17, с. 499]. Вважаємо за доцільне розширити запропонований дослідницею підхід та запровадити обов'язкову псевдонімізацію медичних даних осіб з психічними розладами як базовий стандарт інформаційної безпеки. На наш погляд, розвиток системи захисту персональних даних має ґрунтуватися на регулярному моніторингу організаційно-технічних можливостей суб'єктів та обов'язковому використанні сертифікованих засобів обробки інформації.

Система HELSI.ME [18] як складова ЕСОЗ створила принципово нові можливості для взаємодії у сфері психіатричної допомоги. Погоджуємося з науковцями щодо необхідності розвитку сучасної інформаційної інфраструктури та впровадження інноваційних технологій захисту даних [12, с. 236]. Актуальним питанням залишається правовий статус медичних інформаційних систем як суб'єктів обробки персональних даних. Зокрема, HELSI.ME, маючи у базі даних інформацію про понад 23 мільйони пацієнтів та забезпечуючи інформаційну взаємодію більш ніж 50 тисяч лікарів у 1300 медичних закладах [19], характеризується дуальною правовою природою – система одночасно є володільцем та розпорядником персональних даних.

Подібний статус зумовлює необхідність дотримання підвищених законодавчих вимог щодо забезпечення конфіденційності, цілісності та доступності медичної інформації. До таких вимог належать: обов'язкове впровадження комплексної системи захисту інформації з підтвердженою відповідністю, проходження регулярної державної експертизи, забезпечення шифрування даних при передачі та зберіганні [20].

Проведений аналіз дає підстави стверджувати, що ефективне функціонування електронних медичних систем у психіатричній сфері вимагає запровадження багаторівневої інтегрованої системи контролю за обробкою персональних даних. На наш погляд, така система повинна включати: автоматизований моніторинг доступу до медичних карток з функцією протоколювання всіх дій користувачів; незалежний регулярний аудит операцій з даними; технічні засоби блокування несанкціонованого використання інформації; механізми псевдонімізації даних про психічне здоров'я пацієнтів. Важливою особливістю правового регулювання діяльності медичних інформаційних систем є необхідність дотримання балансу між забезпеченням доступності медичних послуг та захистом конфіденційної інформації пацієнтів. Зазначене набуває особливого значення при обробці відомостей про психічне здоров'я, які належать до спеціальних категорій персональних даних та потребують посиленого захисту відповідно до міжнародних стандартів та національного законодавства.

На основі проведеного дослідження вважаємо за доцільне запропонувати впровадження додаткових механізмів захисту прав суб'єктів персональних даних у медичних інформаційних системах, зокрема: запровадження обов'язкової двофакторної автентифікації користувачів; регулярний аудит журналів доступу до медичних даних; автоматичне сповіщення пацієнтів про кожен факт доступу до їхніх медичних карток; впровадження технології розмежування прав доступу на основі ролей користувачів з урахуванням специфіки психіатричної допомоги. На наше переконання, реалізація запропонованих заходів дозволить забезпечити належний рівень захисту прав осіб з психічними розладами в умовах цифровізації медичної сфери.

Висновки. На основі проведеного дослідження можна зробити висновок, що система суб'єктів інформаційно-правового забезпечення охорони осіб, які страждають на психічні розлади, характеризується складною багаторівневою структурою, що охоплює загальнодержавний, інституційний, науково-методологічний, громадський та технологічний рівні. Трансформація медичної сфери в умовах цифровізації зумовлює необхідність переосмислення традиційних підходів до визначення правового статусу суб'єктів інформаційних відносин у сфері психіатричної допомоги. Особливої актуальності набуває проблема забезпечення інформаційної безпеки та захисту персональних даних пацієнтів психіатричних закладів при впровадженні електронних медичних систем. Аналіз наукових підходів та чинного законодавства свідчить про необхідність уніфікації правового регулювання статусу суб'єктів інформаційних відносин та розробки спеціальних механізмів захисту прав пацієнтів в умовах цифрової трансформації системи охорони здоров'я. Подальший розвиток системи інформаційно-правового забезпечення охорони психічного здоров'я потребує комплексного підходу, що враховуватиме специфіку діяльності різних категорій суб'єктів та забезпечуватиме ефективну взаємодію між ними, зокрема в контексті функціонування електронних медичних систем та забезпечення належного рівня кібербезпеки.

Література:

1. Марущак А. Інформаційне право: доступ до інформації: навчальний посібник. Київ: КНТ, 2007. 532 с.
2. Рекуненко Т. Адміністративно-правові засади управління інформаційними ресурсами органів Державної податкової служби України : дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.07. Київ, 2012. 205 с.
3. Сопілко І. Теоретико-правові підходи до розуміння суб'єктів права окремими галузевими науками. *Юридичний вісник*. 2008. № 4(9). С. 66–70.
4. Яременко О. Інформаційні відносини як предмет правового регулювання: теоретичний аспект. *Вісник Хмельницького інституту регіонального управління та права*. 2004. № 1–2. С. 156–161.
5. Про інформацію : Закон України від 02.10.1992 № 2657-XII : станом на 15 листоп. 2024 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2657-12#Text> (дата звернення: 06.01.2025).
6. Кодекс адміністративного судочинства України : Кодекс України від 06.07.2005 № 2747-IV : станом на 31 груд. 2024 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2747-15#Text> (дата звернення: 06.01.2025).
7. Стеценко С. Медичне право України : підручник, ред.: С. Стеценко, В. Стеценко, І. Сенюта. Київ : Всеукр. асоц. вид. «Прав. єдність», 2008. 207 с.
8. Пасько М. Особливості надання медичної допомоги та медичної послуги в умовах формування ринку медичних послуг. *Глобальні та національні проблеми економіки*. 2017. № 15. С. 117–121.
9. Стефанчук Р. До питання про систему особистих немайнових прав пацієнта. *Медичне право України : правовий статус пацієнтів в Україні та його законодавче забезпечення (генезис, розвиток, проблеми і перспективи вдосконалення)* : матер. II Всеукр. науково-практ. конф., м. Львів, 17–18 квіт. 2008 р. Львів, 2008. С. 319–324.

10. Кириченко В., Куракін О. Теорія держави і права : навч. посіб. Київ : Центр навч. літ., 2010. 264 с.
11. Про перелік, кількісний склад і предмети відання комітетів Верховної Ради України дев'ятого скликання : Постанова Верхов. Ради України від 29.08.2019 № 19-IX : станом на 23 лют. 2023 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/19-20#Text> (дата звернення: 06.01.2025).
12. Орлова Н., Бурик З. Державна інформаційна політика в Україні в сфері охорони здоров'я. *Експерт: парадигми юридичних наук і державного управління*. 2021. № 2(14). С. 233–242.
13. Романенко Є. Державно-управлінська комунікація як механізм реалізації державної політики. *Державне управління: удосконалення та розвиток*. 2013. № 2. С. 1–3. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Duut_2013_2_5 (дата звернення: 06.01.2025).
14. ДУ «ІСП МОЗ України». *Офіційний веб-сайт*. URL: <https://cmhmda.org.ua/> (дата звернення: 06.01.2025).
15. Електронна система охорони здоров'я. *Міністерство охорони здоров'я України*. URL: <https://moz.gov.ua/uk/elektronna-sistema-ohoroni-zdorovya> (дата звернення: 06.01.2025).
16. Про державні фінансові гарантії медичного обслуговування населення : Закон України від 19.10.2017 № 2168-VIII : станом на 1 січ. 2025 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2168-19#Text> (дата звернення: 06.01.2025).
17. Токарьова К. Проблема захисту персональних даних у сфері охорони здоров'я в умовах інформатизації. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2022. № 11. С. 496–499. URL: <https://doi.org/10.32782/2524-0374/2022-11/120> (дата звернення: 06.01.2025).
18. [helsi.me. офіційний веб-сайт](https://helsi.me/clinics/kyiv). URL: <https://helsi.me/clinics/kyiv> (дата звернення: 06.01.2025).
19. Красномоовець П. Угода з багатма невідомими. «Київстар» у розпал війни купив медичний сервіс Helsi. Хто стоїть за одним із найзагадковіших українських стартапів. *Forbes.ua*. URL: <https://forbes.ua/company/ugoda-iz-bagatma-nevidomimi-14122022-10093> (дата звернення: 21.01.2025).
20. Про захист інформації в інформаційно-телекомунікаційних системах : Закон України від 05.07.1994 № 80/94-ВР : станом на 28 черв. 2024 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/80/94-vr#Text> (дата звернення: 21.01.2025).

References:

1. Marushchak, A. (2007). *Informatsiine pravo: dostup do informatsii [Information law: access to information]*. Kyiv: KNT [in Ukrainian].
2. Rekunenko, T. (2012). *Administratyvno-pravovi zasady upravlinnia informatsiinykh resursamy orhaniv Derzhavnoi podatkovoi sluzhby Ukrainy [Administrative and legal principles of information resource management of the State Tax Service of Ukraine]*. Candidate's thesis. Kyiv: Kyivskyi mizhnarodnyi universytet [in Ukrainian].
3. Sopilko, I. (2008). *Teoretyko-pravovi pidkhody do rozuminnia subiektiv prava okremymy haluzevymy naukamy [Theoretical and legal approaches to understanding subjects of law by individual branch sciences]*. *Yurydychnyi visnyk – Legal Bulletin*, (4(9)), p. 66–70 [in Ukrainian].
4. Yaremenko, O. (2004). *Informatsiini vidnosyny yak predmet pravovoho rehuliuвання: teoretychnyi aspekt [Information relations as a subject of legal regulation: theoretical aspect]*. *Visnyk Khmelnytskoho instytutu rehionalnoho upravlinnia ta prava – Visnyk of the Khmelnytsky Institute of Regional Administration and Law*, (1-2), p. 156–161 [in Ukrainian].
5. *Zakon Ukrainy «Pro informatsiiu» [Law of Ukraine “On Information”]*, (2024). [zakon.rada.gov.ua](https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2657-12#Text). Retrieved from: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2657-12#Text> [in Ukrainian].
6. *Kodeks administratyvnoho sudochynstva Ukrainy [Code of Administrative Procedure of Ukraine]*, (2024). [zakon.rada.gov.ua](https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2747-15#Text). Retrieved from: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2747-15#Text> [in Ukrainian].
7. Stetsenko, S. (2008). *Medychne pravo Ukrainy [Medical law of Ukraine]* (S. Stetsenko, V. Stetsenko & I. Seniuta, Red.). Kyiv: Vseukrainska asotsiatsiia vydavtsiv «Pravova yednist».
8. Pasko, M. (2017). *Osoblyvosti nadання medychnoi dopomohy ta medychnoi posluhy v umovakh formuvannya rynku medychnykh posluh [Peculiarities of providing medical care and medical services in the context of the formation of the medical services market]*. *Hlobalni ta natsionalni problemy ekonomiky – Global and national economic problems*, (15), p. 117–121 [in Ukrainian].
9. Stefanchuk, R. (2008). *Do pytannya pro systemu osobystykh nemainovykh prav patsiienta [On the question of the system of personal non-property rights of the patient]*. In *Medychne pravo Ukrainy : pravovy status patsiientiv v Ukraini ta yoho zakonodavche zabezpechennia (henezys, rozvytok, problemy i perspektyvy vdoskonalennia) – Medical law of Ukraine: legal status of patients in Ukraine and its legislative protection (genesis, development, problems and prospects for improvement)* (p. 319–324) [in Ukrainian].
10. Kyrychenko, V., & Kurakin, O. (2010). *Teoriia derzhavy i prava [Theory of State and Law]*. Kyiv: Tsentr navchalnoi literatury [in Ukrainian].
11. *Postanova Verkhovnoi Rady Ukrainy “Pro perelik, kilkisnyi sklad i predmety vidання komitetiv Verkhovnoi Rady Ukrainy deviatoho sklykannia” [Resolution of the Supreme Council of Ukraine “On the list, quantitative*

composition and subjects of competence of the committees of the Verkhovna Rada of Ukraine of the ninth convocation”]. (2023). *zakon.rada.gov.ua*. Retrieved from: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/19-20#Text> [in Ukrainian].

12. Orlova, N., & Buryk, Z. (2021). Derzhavna informatsiina polityka v Ukraini v sferi okhorony zdorovia [State information policy in Ukraine in the field of healthcare]. *Ekspert: paradyhmy yurydychnykh nauk i derzhavnoho upravlinnia – Expert: paradigms of legal sciences and public administration*, (2(14)), p. 233–242 [in Ukrainian].

13. Romanenko, Ye. (2013). Derzhavno-upravlinska komunikatsiia yak mekhanizm realizatsii derzhavnoi polityky [Public administration communication as a mechanism for implementing public policy]. *Derzhavne upravlinnia: udoskonalennia ta rozvytok – State administration: improvements and development*, (2), p. 1–3. Retrieved from: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Duur_2013_2_5 [in Ukrainian].

14. DU «ISP MOZ Ukrainy». (n.d.). *Official website*. Retrieved from: <https://cmhmda.org.ua/>

15. Elektronna systema okhorony zdorovia [Electronic health care system]. (n. d.). *Ministerstvo okhorony zdorovia Ukrainy*. Retrieved from: <https://moz.gov.ua/uk/elektronna-sistema-okhoroni-zdorovya>

16. Zakon Ukrainy “Pro derzhavni finansovi harantii medychnoho obsluhovuvannia naselennia” [Law of Ukraine “On state financial guarantees for medical care for the population”]. (2025). *zakon.rada.gov.ua*. Retrieved from: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2168-19#Text> [in Ukrainian].

17. Tokarieva, K. (2022). Problema zakhystu personalnykh danykh u sferi okhorony zdorov’ia v umovakh informatyzatsii [The problem of personal data protection in the field of health protection in the conditions of informatization]. *Yurydychnyi naukovi elektronnyi zhurnal – Juridical scientific and electronic journal*, (11), p. 496–499. <https://doi.org/10.32782/2524-0374/2022-11/120> [in Ukrainian].

18. Helsi.me. (n.d.). *Official website*. Retrieved from: <https://helsi.me/clinics/kyiv> [in Ukrainian].

19. Krasnomovets, P. (2022). Uhoda z bahatma nevidomymy. «Kyivstar» u rozpal viiny kupyv medychnyi servis Helsi. Khto stoit za odnym iz naizahadkovishykh ukrainskykh startapiv [Deal with the invisible billionaire. Kyivstar bought the medical service Helsi at the expense of the victims. Who is behind one of the most mysterious Ukrainian startups?]. *Forbes.ua*. Retrieved from: <https://forbes.ua/company/ugoda-iz-bagatma-nevidomimi-14122022-10093> [in Ukrainian].

20. Zakon Ukrainy “Pro zakhyst informatsii v informatsiino-telekomunikatsiinykh systemakh” [Law of Ukraine “On information protection in information and telecommunication systems”]. (2024). *zakon.rada.gov.ua*. Retrieved from: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/80/94-БП#Text> [in Ukrainian].